

UNIVERSITATEA DE VEST DIN TIMIȘOARA
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ALE GUVERNĂRII ȘI
COMUNICĂRII
PROGRAM DE STUDII UNIVERSITARE DE MASTERAT
COMUNICARE PUBLICITARĂ ÎN MEDII DIGITALE

FREEDOM

**Cenzura educațională - Protecție sau
control ideologic?**

Coordonator:

LECT. UNIV. DR. Fierăscu Silvia

Masteranzi:

Precup Marina, Trif Andreea

Timișoara

2025

Cuprins

Introducere.....	2
Context politico-social.....	4
Încadrare teoretică.....	5
Metodologie.....	8
Întrebarea de cercetare.....	8
Ipotezele.....	8
Metoda.....	9
Instrumente.....	9
Culegerea datelor.....	10
Proveniența și natura bazei de date.....	10
Structura bazei de date.....	10
Limitările bazei de date ca sursă primară.....	11
Pregătirea și curățarea datelor.....	12
Raționamentul utilizării datelor existente.....	12
Legitimitatea corpusului.....	13
Analiza, interpretarea și vizualizarea datelor.....	13
Bibliografie.....	26

Introducere

Lucrarea de față își propune să investigheze fenomenul cenzurii aplicate cărților în spațiul educațional american în perioada 2021 – 2022. Perioadă marcată de profunde tensiuni sociale, politice și ideologice. Alegerea acestui subiect este justificată de amploarea pe care au căpătat-o dezbaterile despre libertatea de exprimare, rolul educației și influența grupurilor politice și religioase asupra programelor școlare. Cenzura nu mai apare doar ca un act de protecție morală, ci ca o acțiune directă în ceea ce poate fi cunoscut, discutat și reprezentat în spațiul public.

Prin urmare, această cercetare își propune să aducă o contribuție la înțelegerea mecanismelor prin care se produce excluderea anumitor voci, identități și teme din discursul educațional american.

Pentru a analiza acest fenomen, am utilizat o metodologie de tip calitativ, bazată pe analiza de conținut. Aceasta permite explorarea semnificațiilor și valorilor ideologice din spatele actului de cenzură.

Studiul se concentrează pe o bază de date care conține titluri de cărți interzise, temele acestora, tipul de interdicție (bibliotecă, clasă sau ambele) și distribuția geografică a interdicțiilor. De asemenea, analiza a fost completată cu date vizuale (hărți și grafice) pentru a sprijini interpretarea rezultatelor și pentru a evidenția tipare recurente.

Cazul ales, *FREEDOM, Cenzura educațională - Protecție sau control ideologic?*, este relevant nu doar din punct de vedere politic, ci și pedagogic și sociologic. În acest sens, au fost formulate mai multe obiective de cercetare: identificarea temelor predominante în cărțile interzise, observarea frecvenței titlurilor afectate, investigarea distribuției geografice și politice a interdicțiilor și înțelegerea actorilor sociali implicați.

Ipotezele cercetării pornesc de la premisa că interzicerea cărților este influențată de factori ideologici, iar titlurile vizate reflectă temeri culturale legate de diversitate, dreptate socială și identitate.

Metoda de cercetare a permis o abordare în profunzime a datelor, prin combinarea analizei calitative și cantitative de conținut. Analiza calitativă a urmărit să identifice temele care apar frecvent în cărțile interzise și motivele pentru care acestea au fost cenzurate, oferind o imagine mai clară asupra valorilor și ideilor care stau la baza acestor decizii. În paralel, analiza cantitativă a permis măsurarea frecvenței apariției acestor teme în baza de date, evidențiind tendințele dominante și susținând testarea ipotezei conform căreia subiectele considerate sensibile sunt cel mai adesea vizate de interdicții.

Instrumentele de cercetare includ codificarea tematică, analiza comparativă a titlurilor și examinarea studiilor de caz, pentru a înțelege mai bine natura cenzurii. În plus, utilizarea hărților și a diagramelor a facilitat vizualizarea distribuției geografice și a tipului de spațiu din care au fost eliminate cărțile.

Pe parcursul cercetării, au fost dezbătute aspecte precum raportul dintre educație și ideologie, influența grupurilor politice, legătura dintre cenzură și politicile promovate, natura temelor interzise (LGBTQ+, rasism, traumă, adicție) și impactul psihologic al acestor decizii asupra elevilor. S-au abordat, de asemenea, mențiuni despre școală ca spațiu politic, despre controlul discursului prin eliminarea diversității și despre cum cenzura reflectă o teamă mai largă față de autonomia elevului.

Dimensiunea calitativă a cercetării limitează posibilitatea generalizării statistice, însă permite o înțelegere profundă a semnificațiilor sociale și culturale ale fenomenului. Studiul se concentrează pe perioada 2021–2022, fără a analiza evoluțiile ulterioare, care pot oferi o înțelegere diferită a fenomenului discutat.

Cercetarea aduce o contribuție importantă nu doar prin evidențierea cărților cel mai des vizate de interdicții, ci și prin contextualizarea acestora în dinamica mai largă a tensiunilor sociale și politice din Statele Unite. Într-o perioadă marcată de proteste masive împotriva rasismului sistemic, de creșterea vizibilității comunităților LGBTQ+ și de reacții conservatoare tot mai vocale, educația a devenit un teren de confruntare ideologică.

Prin abordarea aleasă, lucrarea evidențiază modul în care cenzura nu este doar un gest local sau administrativ, ci reflectă lupte mai ample legate de putere, identitate și control cultural.

Context politico-social

Perioada analizată a fost una destul de tensionată în Statele Unite, marcată de evenimente politico-sociale profunde, care au declanșat un val de polarizare în domeniul educației. În cadrul acestui context au crescut cererile de interzicere a cărților, cele mai vizate fiind cele care abordează teme considerate „sensibile”.

Între anii 2021-2022 numeroase cărți au fost interzise sau contestate în Statele Unite ale Americii, adesea pentru conținutul lor considerat nepotrivit sau controversat.

Deși guvernul SUA s-a angajat în interziceri minore ale cărților de-a lungul istoriei sale, majoritatea cărților sunt interzise sau contestate la o scară mai locală. Mai precis, o școală poate hotărâ dacă dorește să dețină o anumită carte în biblioteca sa, un librar poate refuza să vândă sau poate elimina o carte din colecția sa. Legile oficiale care să interzică cărți sunt mai dificil de implementat la o scară mai largă, din cauza drepturilor la liberă exprimare, garantate de Primul Amendament.

Este important să înțelegem că acele cărți disponibile în școli, fie că sunt într-o bibliotecă școlară sau într-o clasă, fie ca parte a unei programe școlare, au fost selectate de bibliotecari și profesori ca parte a ofertei educaționale pentru elevi. Interdicțiile de carte apar atunci când aceste alegeri sunt anulate de consiliile școlare, administratori, profesori sau chiar politicieni, pe baza conținutului unei anumite cărți¹.

Mișcarea Black Lives Matter

Uciderea macabră a lui George Floyd de către ofițerul de poliție a generat cel mai mare val de proteste din istoria Statelor Unite. În peste 2000 de orașe americane s-au iscat proteste împotriva brutalității poliției și a nedreptății rasiale împotriva afro-americanilor.

Chiar dacă majoritatea protestelor au fost pașnice, la nivel național s-a cerut intervenția unei forțe excesive din partea poliției folosindu-se gaz lacrimogen, spray cu piper și recurgându-se chiar la împușcături cu proiectile.

Protestele au atras, însă, și o serie de grupuri care au propriile ideologii, de la anti-capitaliști, la adversari ai statului până la extrema dreaptă americană. Au fost reluate dezbateri mai vechi despre natura rasismului sau despre necesitatea existenței unei forțe de poliție.

¹<https://pen.org/report/banned-usa-growing-movement-to-censor-books-in-schools/#heading-2>, consultat la 22.05.2025

Dar pentru că cenzura poate lua multe forme, au fost interzise numeroase titluri care vorbesc despre rasism sistemic, ceea ce indică tendința de suprimare a materialelor care expun relațiile dezechilibrate de putere din societate. Este evitată asumarea responsabilității instituțiilor asupra discriminării rasiale ca mecanism de apărare a imaginii sistemului și împotriva disconfortului emoțional pe care îl creează în rândul majorității.

Moms For Liberty

Moms for Liberty este o organizație de extremă dreaptă, fondată în 2021, care se implică în activități împotriva incluziunii elevilor și se autoidentifică ca parte a mișcării moderne pentru drepturile părinților.

Prezentându-se drept o voce a părinților îngrijorați de conținutul „neadecvat” din programa școlară, grupul promovează în realitate o agendă conservatoare, adesea susținută religios și politic. Cărțile vizate de Moms for Liberty sunt în mod constant cele care abordează teme legate de identitate LGBTQ+, rasism sistemic, educație sexuală, sănătate mintală sau istoria inegalităților sociale, toate considerate subiecte „sensibile” care, în viziunea grupului, ar putea influența negativ dezvoltarea elevilor. Prin participarea la ședințele consiliilor școlare, proteste locale și presiuni administrative, grupul a reușit să elimine sute de titluri din biblioteci și săli de clasă în zeci de districte școlare.

O mare parte dintre cărțile eliminate de această organizație se regăsesc și în baza de date utilizată pentru cercetare, ceea ce indică o legătură între acțiunile acestui grup și fenomenul de cenzură documentat în perioada analizată.

Încadrare teoretică

Conceptul care stă la baza acestui studiu este conceptul foucauldian de putere a discursului. Filosoful prezintă cum discursul oferă putere, iar puterea crează discursul.

În 1970 la Paris, Foucault rostește o prelegere despre discurs, dar mai precis despre cenzură. Ipoteza sa că „în orice societate, producerea discursului este deopotrivă controlată, selecționată, organizată și redistribuită prin intermediul unui anumit număr de producători care au rolul de a-i conjura puterile și pericolele”² a fost extrem de relevantă în contextul politic și rămâne la fel de relevantă și în ziua de astăzi.

² Michel Foucault, *Ordinea discursului Un discurs despre discurs*, Eurosong&Book, 1998, p.15.

Acesta continuă prin prezentarea unei metode de excludere și anume interdicția. Tabuul, spune filosoful, este unul dintre cele trei motive al interzicerii în anii 70. Sexualitatea este un tabu teribil, o oală neagră a discursului. Același lucru se poate spune și despre societatea actuală.

Legătura dintre putere și discurs este de necontestat căci, „deși discursul nu pare a fi mare lucru, totuși interdicțiile care-l afectează arată foarte curând, foarte repede legăturile sale cu dorința și puterea.”³ Foucault aduce o mențiune cu privire la ce anume reprezintă discursul în raport cu puterea și de ce este esențial „discursul ... nu este doar cel care traduce luptele și sistemele de dominație ci este acel ceva pentru care și prin care se duce lupta este chiar puterea care trebuie cucerită.”⁴ Așadar, discursul este atât mijlocul prin care se duce lupta pentru putere în societatea modernă cât și motivul pentru care se poartă *bătăliile*.

Prezintă după aceea un alt principiu de excludere, respingerea. Filosoful spune că acest partaj se realizează „prin intermediul unor instituții.”⁵

Nu doar că se manifestă o putere asupra discursului pentru a „stăpâni puterile pe care discursul le aduce cu sine și nici de a înlătura hazardul apariției sale, ci de a determina condițiile punerii sale în joc, de a impune un anumit număr de reguli aceluia care ține discursul și, prin urmare, de a nu permite oricui accesul la el.”⁶ „Nu toate zonele discursului sunt la fel de deschise și penetrabile, unele sunt vădit mai apărate ... în timp ce altele par a fi deschise tuturor posibilităților”.

Referitor la industria cărților filosoful francez accentuează criteriul esențial prin care trece discursul creat până la a fi transmis mai departe cititorilor, un filtru format din diverse reguli. Foucault explică aceste *societăți de discurs* prin faptul că au „funcția de a conserva sau de a produce discursuri, ... transmițându-le numai după reguli stricte în așa fel încât deținătorii acestor discursuri să nu fie deposezați de ele în actul transmiterii.”⁷

Privitor la cărțile din sistemul educațional, ele trec nu doar la momentul publicării printr-un set de reguli, un filtru care să le accepte sau să le respingă, ci și când se contestă utilitatea lor.

PEN America definește interdicția cărților școlare ca fiind „orice acțiune întreprinsă împotriva unei cărți pe baza conținutului acesteia și ca urmare a unor contestații din partea părinților sau a comunității, a unor decizii administrative sau ca răspuns la acțiuni directe sau amenințate din partea legiuitorilor sau a altor oficiali guvernamentali, care duce la eliminarea

³ Ibidem, p.16

⁴ Ibidem

⁵ Michel Foucault, *Ordinea discursului Un discurs despre discurs*, Eurosong&Book, 1998, p.18

⁶ Ibidem, p.33

⁷ Ibidem, p.35

completă a unei cărți accesibile anterior pentru elevi sau la restricționarea sau diminuarea accesului la o carte”⁸.

Interzicerea cărților afectează negativ rezultatele elevilor, deoarece limitează accesul la perspective variate, importante pentru dezvoltarea intelectuală. Cărțile controversate joacă un rol esențial în formarea gândirii critice, încurajând elevii să analizeze teme complexe, să conteste normele sociale și să se angajeze în discuții semnificative.

Limitarea accesului la astfel de materiale poate duce la o viziune omogenizată asupra lumii, înăbușind capacitatea elevilor de a gândi independent și de a empatiza cu ceilalți. Această lipsă de expunere le poate diminua implicarea civică și disponibilitatea de a aborda problemele lumii reale, împiedicând în cele din urmă dezvoltarea lor academică și personală generală. La rândul său, cultivarea unui mediu literar bogat promovează deschiderea și pregătește elevii pentru o societate diversă⁹.

Accesul liber la cunoaștere presupune că toți elevii, indiferent de mediu, identitate sau convingeri, au dreptul să exploreze aceleași lecturi și să dezbată aceleași teme. Cenzura introduce o inegalitate gravă: ceea ce un elev dintr-un stat poate citi și discuta, altuia îi este interzis, nu din cauza criteriilor educaționale, ci a celor politice sau culturale.

Opiniile cu privire la aceste interdicții de cărți variază foarte mult între diferitele părți interesate. Mai exact, susținătorii interdicțiilor de cărți, care se manifestă ca grupuri conservatoare și câțiva părinți cu opinii deschise, susțin că interdicțiile de cărți sunt necesare ca mijloc de a-și proteja copiii de materiale sau teme sexuale explicite pe care le consideră nepotrivite pentru tinerii cititori. Acești susținători își prezintă argumentul ca o modalitate de a preveni „îndoctrinarea liberală” prin posibilitatea expunerii Teoriei Critice a Rasei¹⁰. Acesta se referă la faptul că rasismul nu este un fenomen izolat, ci o parte integrantă a societății americane.

Prin urmare, literatura de specialitate confirmă că valul de interdicții nu are doar o dimensiune educativă, ci și una ideologică și politică, cu implicații asupra libertății intelectuale și a formării civice a tinerilor.

⁸ <https://pen.org/report/banned-usa-growing-movement-to-censor-books-in-schools/>, consultat la data 12.06.2025.

⁹ <https://soeonline.american.edu/blog/impact-of-book-banning/>, consultat la data 12.06.2025.

¹⁰ Robbie Nguyen, Tre Simons, *Educational Censorship: Book Bans and Their Impact on student Identity & Expression*, <https://yipinstitute.org/policy/educational-censorship-impact-on-student-identity-expression>, consultat la data 12.05.2025.

Metodologie

Întrebarea de cercetare

Cercetarea a fost realizată în jurul întrebării: „*În ce mod reflectă interzicerea cărților în școlile din SUA, în perioada 2021–2022, tensiunile ideologice, culturale și politice din societatea americană contemporană?*”

Această întrebare de cercetare izvorăște din observația fenomenul cenzurii, care nu mai are doar o funcție morală sau administrativă, ci reflectă dispute sociale despre cine are dreptul de a vorbi, ce teme sunt legitime și ce forme de cunoaștere sunt acceptate într-o societate democratică.

Ipotezele

Ipoteza 1:

Temele considerate sensibile, precum identitatea LGBTQ+, rasismul sau educația sexuală, apar frecvent în rândul titlurilor interzise.

Pentru realizarea analizei cantitative, am optat pentru evaluarea celor mai frecvent interzise zece genuri literare din baza de date utilizată. Această selecție a fost făcută pe baza frecvenței absolute a apariției fiecărui gen în lista titlurilor cenzurate în perioada 2021–2022.

Ipoteza 2:

Tipul de spațiu educațional (sala de clasă, biblioteca, ambele sau în proces de investigare) arată cum diferă modul în care sunt percepute riscurile pe care anumite cărți le pot avea asupra elevilor.

Interzicerea unei cărți într-o sală de clasă sugerează o îngrijorare legată de influența directă asupra elevilor, deoarece materialul ar fi discutat activ și obligatoriu. În schimb, interzicerea în bibliotecă indică o restricționare a accesului liber la idei. Această ipoteză propune o interpretare simbolică a spațiului educațional ca indicator al modului în care autoritățile percep riscurile ideologice ale anumitor conținuturi.

Ipoteza 3:

Interzicerea cărților pare mai frecventă în anumite state americane cu orientare conservatoare.

Chiar dacă această cercetare nu dezbate legătura strictă dintre ideologie politică și cenzură, din datele vizuale și din literatura de specialitate reiese că anumite state, precum Texas și Florida, înregistrează un număr mai mare de interdicții. Acestea coincid cu regiuni dominate de politici conservatoare, ceea ce sugerează o posibilă relație între contextul

ideologic local și deciziile de interzicere. Ipoteza poate constitui baza unor cercetări viitoare mai detaliate.

Ipoteza 4:

Autorii care abordează teme legate de identitate de gen, orientare sexuală și rasă sunt cei mai frecvent interziși în școlile americane, din cauza percepției că operele lor contravin valorilor conservatoare.

Ipoteza 5:

Deciziile de interzicere repetată a anumitor cărți în SUA sunt influențate de evoluțiile politice și sociale, reflectând o legătură directă între climatul socio-politic și intensificarea cenzurii literare.

Metoda

Pentru această cercetare au fost utilizate atât analiza calitativă, cât și cea cantitativă a conținutului, întrucât combinația celor două metode permite o înțelegere mai complexă a fenomenului cenzurii educaționale.

Am abordat anumite cărți, în special cele care apar frecvent în topurile cenzurii sau care au fost contestate de grupuri conservatoare, cum este Moms for Liberty. Aceste titluri au fost clasificate pe teme, pentru a identifica tiparele legate de ideologie, identitate și rolul pe care educația îl are în societate.

În paralel, a fost realizată o cartografiere vizuală a distribuției statale a interdicțiilor, care a permis observarea densității geografice și posibile corelații cu factori socio-politici. Harta a fost construită pe baza datelor din baza de date atașată și reflectă nu doar frecvența, ci și contextul structural al cenzurii (exemplu: Texas, Florida, Pennsylvania – state cu cele mai multe interdicții).

De asemenea, tot prin analiza calitativă s-a urmărit și identificarea autorilor cu cele mai multe interziceri, analizând reacțiile publice, evenimentele din jurul interzicerii și declarațiile autorilor în raport cu fenomenul cenzurii.

Instrumente

Pentru procesarea și analiza datelor brute, a fost utilizat program Microsoft Excel, fiind un instrument accesibil și eficient în realizarea analizei.

Baza de date originală conținea intrări incomplete, iar cu ajutorul funcțiilor de filtrare și sortare, au fost eliminate elementele lipsă sau irelevante pentru obiectivele cercetării. De asemenea, au fost generate tabele pivot pentru a organiza rapid datele pe criterii precum:

genuri, spațiul interzicerii și statul în care a avut loc interdicția. Ulterior, aceste tabele au fost utilizate pentru a crea grafice sau hărți, oferind o imagine de ansamblu asupra cercetării.

A fost realizată o reprezentare vizuală în aplicația Flourish, sub forma unui „bubble chart”, pentru a sublinia raportul dintre autori și a scoate în evidență cei mai frecvent vizați de cenzură. Această etapă vizuală a permis o mai bună înțelegere a proporțiilor și a centralității anumitor autori în fenomenul interzicerii.

Pentru a justifica influența contextului politico-social atunci când vine vorba despre interziceri, a fost realizată o cronologie interactivă prin site-ul <https://timeline.knightlab.com/>.

Deși analiza este documentată și susținută prin surse academice, există riscul unei interpretări parțial subiective, mai ales în clasificarea tematică. De asemenea, faptul că baza de date nu oferă motive clare pentru fiecare interdicție face dificilă interpretarea exactă a fiecărui caz. Pentru a reduce această limitare, au fost folosite surse suplimentare și s-a ținut cont de contextul fiecărei situații atunci când s-au formulat concluziile.

Culegerea datelor

Proveniența și natura bazei de date

Datele folosite fac parte dintr-o bază de date complexă ”Data for Book bans in political context: Evidence from U.S. schools”. Această bază de date a fost aleasă datorită accesibilității sale, fiind o sursă deschisă. Complexitatea reiese tocmai din diversitatea și multitudinea informațiilor care sunt împărțite pe categorii precum cărți (genuri și teme), state (census), interes (biblioteci și Google) și date despre autori.

Această bază de date a fost făcută pentru realizarea unei lucrări de cercetare ce are ca scop descrierea fenomenului de interzicere a cărții.

Structura bazei de date

A. book bans in political context data

- a. PEN bans
- b. README
- c. authors
- d. books
 - i. books genres clustered

- ii. books topics
- e. counties
 - i. U.S Religion Census Religious Congregation and Membership Study, 2010
 - ii. census data
- f. interest
 - i. books library
 - ii. google interest by state
 - iii. google interest national

Limitările bazei de date ca sursă primară

O limitare a bazei de date este lipsa unor variabile esențiale la peste 300 de cărți din baza de date, informații precum: descrierea cărții, genurile literare și data publicării. Pentru această cercetare, aspectele menționate erau esențiale.

O a doua limitare este împărțirea în mai multe baze de date. Unele date sunt împărțite pentru protejarea datelor personale, informațiile despre orientarea sexuală a autorilor nu este menționată în dreptul numelui ci în altă bază de date. Dar în cazul descrierilor cărților nu era necesară separarea de celelalte variabile.

O altă limitare este lipsa actualizării bazei de date, fiind concepută strict pentru un studiu.

În plus, nu este menționat explicit motivul pentru care aceste cărți au fost interzise.

Caracteristică	Detalii
Nume sursă	Data for "Book bans in political context: Evidence from U.S. schools"
Autori	Goncalves, Marcelo S.O; Langrock, Isabelle; LaViolette, Jack; Spoon, Katie
Scopul	Realizarea unui studiu empiric
Perioada de acoperire	2021-2022
Frecvența actualizării	Fără actualizare
Limitări cheie	Lipsa tuturor variabilelor la unele cărți, împărțirea în prea multe baze de date, lipsa actualizării, lipsa motivului interzicerii

Figura 1. Caracteristicile bazei de date online privind cărțile interzise

Pregătirea și curățarea datelor

În prima etapă, fiind mai multe baze de date, au fost selectate doar acelea ce conțineau date relevante pentru proiectul de cercetare: *books*, care include *books genres clustered* și *books topics*, *authors* și *PEN bans*. Bazele de date care sunt în format .csv au fost convertite online în formatul .xlsx pentru a putea lucra eficient în Excel, implicit cu Pivot Tables. După aceea, au fost eliminate intrările incomplete, studiul păstrându-și relevanța prin datele rămase. Următoarea etapă a fost eliminarea unor variabile care nu erau pertinente cercetării: *ISBN*, *categories*, *description* din baza de date *books topics*, variabilele *genres*, *shelves*, *book id title*, *n genres* din baza de date *books genres clustered* și lista instituției și de către cine a fost interzisă cartea din baza de date *PEN bans*

Raționamentul utilizării datelor existente

Datorită timpului limitat, nu au fost completate informațiile lipsă manual ci a fost preferată eliminarea intrărilor incomplete.

Variabilă	Descriere	Codificare
Author	Numele autorului	Nume, Prenume
Title	Titlul cărții	
Type of Ban	Statusul interzicerii	Banned in Classroom/ Banned in Library/ Banned Pending
State	Numele statului	
Date of Challenge/Removal	Data contestării sau interzicerii	În formatul MM/DD/YYYY
Book id	Cod unic pentru identificarea cărților în toate bazele de date	În formatul BOOK_0000
Published Date	Data publicării cărților	În formatul MM/DD/YYYY
Maturity Rating	Tipul de limbaj folosit în cărți	NOT_MATURE/MATURE
Description clean	Descrierea cărților după ce a fost curățată de pe Google Books	

Figura 2. Variabile și descrieri pentru analiza cărților interzise

Legitimitatea corpusului

În primul rând, autorii acestei baze de date sunt cadre didactice din facultăți de prestigiu din Statele Unite ale Americii: Duke University, University of Pennsylvania, Columbia University, University of Colorado. În al doilea rând, lucrarea pentru care a fost realizată această bază de date este publicată în PNAS Nexus, în 2024, de către Oxford University Press.

Analiza, interpretarea și vizualizarea datelor

Au fost realizate cinci analize: analiza genurilor atât cantitativă, cât și calitativă, analiza instituției în care au fost interzise, o analiză comparativă geografică, una ce vizează autorii, cât și o cronologie a valurilor de interzicere.

Analiza 1: Genuri interzise

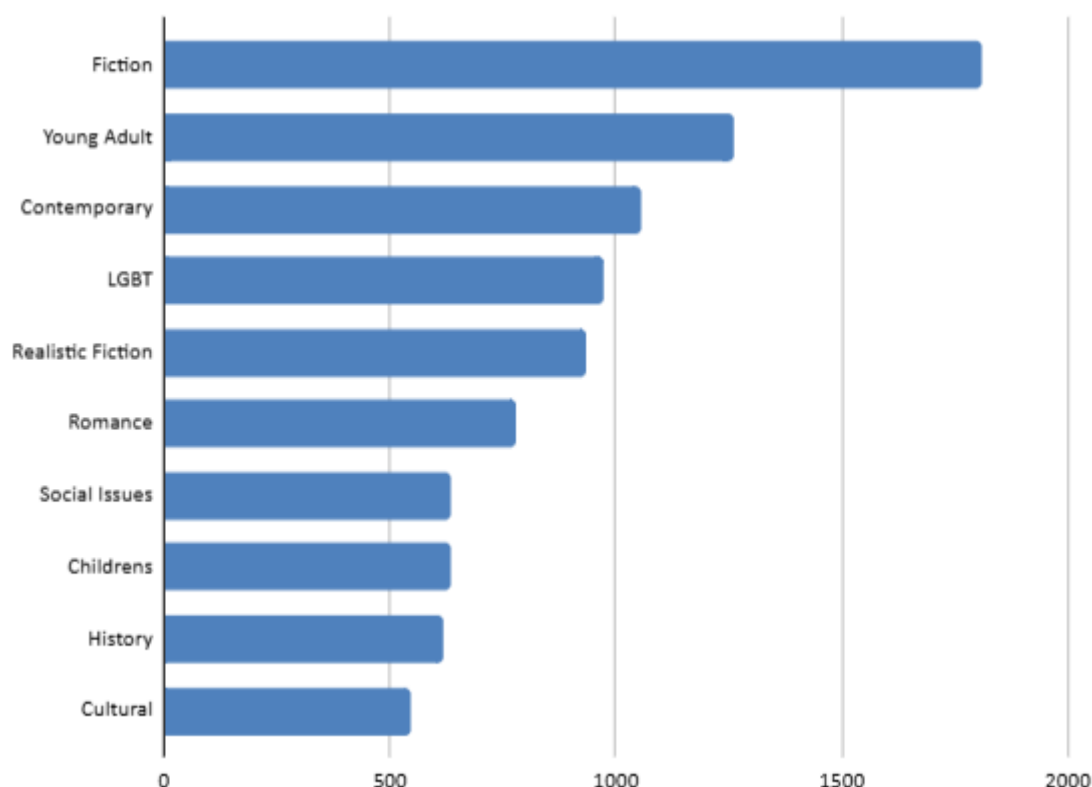

Figura 3. *Cele mai vizate genuri literare*

În urma analizării datelor reiese că cele mai frecvente teme vizate sunt: ficțiunea (1.807 cazuri), literatura pentru adolescenți (1.261), LGBT (971), ficțiunea realistă (936), contemporanul (1.054), relațiile romantice (779), probleme sociale (636), istoria (618), literatura pentru copii (634) și teme culturale (543).

Se remarcă faptul că cele mai vizate genuri sunt cele care aduc în prim-plan subiecte legate de identitate personală, nedreptate socială, sexualitate, rasism, sănătate mintală și alte teme considerate de unii „controversate”. Literatura destinată adolescenților, în special, este afectată într-o proporție semnificativă, ceea ce indică o preocupare privind influența pe care aceste texte o pot avea asupra formării tinerilor. Această tendință poate fi interpretată ca o

formă de control asupra dezvoltării valorilor individuale în rândul elevilor, prin filtrarea conținutului educațional în funcție de sensibilități ideologice.

Este important de menționat că multe dintre cărți pot fi incluse în unul sau mai multe genuri. De exemplu, un roman poate fi clasificat în același timp ca literatură pentru adolescenți, ficțiune și LGBT. Această suprapunere sugerează că nu doar o singură temă generează interdicție, ci mai ales intersecția mai multor teme percepute ca sensibile, cum ar fi sexualitatea, rasa și identitatea. Astfel, cenzura nu acționează doar punctual, ci vizează adesea texte care provoacă din mai multe direcții canonul educațional tradițional.

Am putea lua în calcul că, prin limitarea accesului la anumite cărți, autoritățile nu doar filtrează informația, ci impun un model unic de realitate acceptabilă în educație. Acest lucru sugerează că procesul de interzicere nu este întâmplător sau izolat, ci face parte dintr-o strategie sistemică de reglare simbolică a cunoașterii și a valorilor transmise în școală. Ceea ce se cenzurează nu este doar o carte, ci dreptul la reprezentare al unor identități marginalizate.

În ansamblu, temele vizate sunt cele care pun sub semnul întrebării autoritatea, norma și stabilitatea narativă dominantă. Așa cum ar afirma Michel Foucault, cenzura nu este doar un mecanism de interzicere, ci un instrument de putere, prin care se controlează ceea ce poate fi cunoscut, spus sau înțeles¹¹. Interzicerea acestor teme nu este doar o reacție defensivă, ci o strategie activă de modelare a realității sociale.

Pe parcursul anilor 2021 și 2022, ceea ce a început ca activitate modestă la nivel școlar pentru a contesta și a elimina cărțile din școli, s-a transformat într-o mișcare socială și politică de amploare, susținută de grupuri locale, statale și naționale.

Cel mai vizat gen, conform bazei de date analizate, în campaniile de interzicere din 2021 până în 2022, este ficțiunea cu peste 1800 de cazuri. Nu se încearcă o opoziție față de ficțiune în sine, ci față de ideile pe care le aduce în prim-plan. Cărțile de ficțiune contemporană destinate adolescenților abordează subiecte precum identitatea de gen, rasismul, sănătatea mintală, violența domestică și conținut sexual explicit, fiind incomode pentru o bună parte din publicul conservator.

Cărți precum *The Hate U Give*, care a obținut numeroase premii și s-a aflat în topul bestseller-urilor New York Times, au ajuns să fie printre cele

Povestea despre adolescența de culoare Starr Carter, care este martoră la uciderea prietenului său din copilărie de către un polițist, este scoasă din bibliotecile școlilor.

Inspirată de mișcarea *Blake Lives Matter*, romanul se află la limita ficțiunii, abordând

¹¹ Michel Foucault, *Power/knowledge*, Selected interviews and Other Writings 1972-1977, Pantheon Books, New York, 1980, p. 107.

teme legate de rasism, coduri sociale impuse minorităților și abuz din partea partea forțelor de ordine. El dezvăluie și contestă modul de funcționare a instituțiilor publice. Din acest motiv, prin interzicerea cărții se încearcă să acopere realele nedreptăți istorice, nu doar din partea forțelor de ordine, ci și din partea instituțiilor (școli, instituții de justiție), care ar trebui să vină în sprijinul tuturor membrilor comunității, nu doar pentru cei care se încadrează într-o normă privilegiată.

Din partea comitetelor de părinți au existat păreri împărțite. În 2021, un număr mare de părinți și elevi ai Liceului North Allegheny și-au exprimat dorința ca romanul să facă parte din programa școlară. „Rezistența [față de carte] este în mod clar o reflectare a incapacității comunității noastre de a recunoaște situațiile tulburătoare prin care trec afro-americanii”¹². De fapt, nimeni dintre participanții la întâlnire nu s-a pronunțat împotriva cărții.

În discursurile oficiale se încearcă condamnarea rasismului și a istoriei rușinoase a sclaviei, însă este susținut un sistem care provoacă aceleași efecte, dar cu alte mijloace. Școlile din cartiere populate în majoritate de afro-americieni sunt subfinanțate, în timp ce se promovează ideea de meritocrație și șanse egale. Astfel, sistemul educațional nu oferă o rampă de lansare, ci mai degrabă confirmă un dezavantaj istoric.

Multe solicitări de eliminare s-au îndreptat și spre cărțile care abordează identități LGBTQ+, ceea ce sugerează un disconfort social generat de a accepta diversitatea ca parte firească a realității cotidiene, mai ales când aceasta contrazice valorile tradiționale despre identitate, familie și educație.

Cartea *Gender Queer* de Maia Kobabe, interzisă în multe districte școlare, deși intenția autorului este de a încuraja o reflecție personală asupra propriei identități. Printre motive se numără „conținut sexual explicit”¹³, care nu ar fi potrivit pentru vârsta elevilor, chiar dacă este gândită ca material educativ. În spatele acestor motive apar adesea idei conservatoare, care nu acceptă altă formă de identitate, înafară de cea heterosexuală. Interzicerea cărții nu se bazează pe dovezi reale, ci pe convingerea că doar anumite identități merită să fie acceptate și discutate în societate. „Când scoți acele cărți de pe raft sau le contești public într-o comunitate, ceea ce îi spui oricărui tânăr care s-a identificat cu acea narațiune este: «Nu vrem povestea ta aici»”¹⁴.

Un alt aspect important al acestei practici este efectul său asupra elevilor. GLSEN¹⁵ a realizat, în 2021, un sondaj care scoate în evidență faptul că tinerii care se identifică ca

¹² <https://www.marshall.edu/library/bannedbooks/the-hate-u-give/>, consultat la 22.05.2025.

¹³ Alexandra Alter, *How a debut graphic memoir became the most banned book in the country*, în The New York Times, <https://www.nytimes.com/2022/05/01/books/maia-kobabe-gender-queer-book-ban.html>, consultat la 29.05.2025.

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ GLSEN (Gay, Lesbian & Straight Education Network) este o organizație non-profit care militează pentru siguranța, includerea și echitatea elevilor LGBTQ+.

LGBTQ+ sunt mai susceptibili la depresie, anxietate și izolare.

Cele mai frecvente și normalizate forme de agresiune în școli sunt remarcile anti-LGBTQ+. Mulți dintre elevi sunt supuși frecvent unor insulte zilnice, fie din partea colegilor, fie din partea cadrelor didactice. Acestea sunt uneori directe, glume umilitoare sau sunt folosite incorect în mod intenționat pronumele personale. O astfel de atitudine contribuie la scăderea stimei de sine și la izolare socială. Din această cauză, 32,2% dintre elevii LGBTQ+ au lipsit cel puțin o zi întreagă de la școală în ultima lună pentru că s-au simțit nesiguri sau inconfortabili, iar 11,3% au lipsit patru sau mai multe zile în aceeași perioadă¹⁶.

Prin contrast, școlile care includ materiale educaționale reprezentative și oferă sprijin elevilor queer raportează niveluri mai scăzute de bullying și un climat semnificativ mai sigur pentru toți elevii, indiferent de identitatea lor.

Analiza 2: Locul interzicerii

În acest punct ne dorim să analizăm dacă modul în care spațiul educațional influențează percepțiile instituționale asupra conținutului literar, pornind de la interpretarea graficului în care este evidențiată spațiul interzicerii primelor 10 cărți, pe care le-am selectat în funcție de frecvența interzicerii: săli de clasă, biblioteci, ambele sau în așteptare.

Aceste date permit interpretarea percepțiilor sociale și politice asupra sistemului educațional și a rolului lecturii în formarea conștiinței civile.

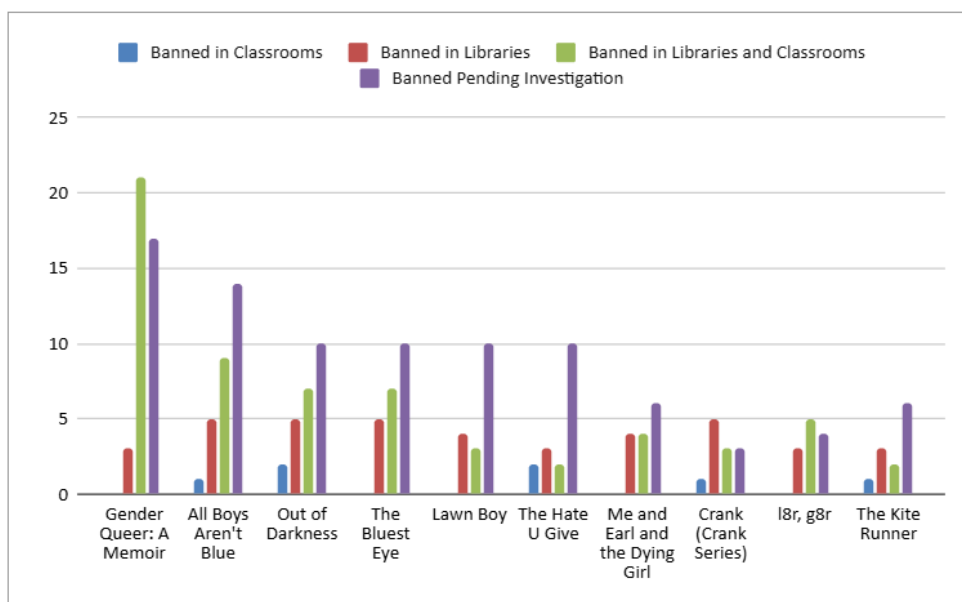

Figura 4. Spațiul educațional al cenzurii

¹⁶GLSEN, *The 2021 National School Climate Survey: The Experiences of LGBTQ+ Youth in Our Nation's Schools*, https://www.glsen.org/sites/default/files/2022-10/NSCS-2021-Executive_Summary-EN.pdf, consultat la 29.05.2025.

Locul în care o carte este interzisă oferă informații relevante despre importanța atribuită acelui loc. De exemplu, în sălile de clasă, lectura discutată este una obligatorie, prin interzicerea anumitor cărți se poate transmite ideea de influențare directă a elevilor. Însă, interzicerea în biblioteci transmite ideea că liberul acces la acel conținut poate fi considerat amenințător. Atunci când o carte este interzisă în ambele situații, s-ar putea să nu mai fie vorba doar de o decizie didactică, ci de presiuni politice.

Titluri precum *The Hate U Give* sau *Stamped* sunt cele care, de regulă, aduc în discuție teme precum rasismul sistematic sau istoria opresiunii. Acestea sunt văzute ca fiind provocatoare, întrucât antrenează gândirea critică, pot fi inițiate discuții despre inegalitate sau duce la contestarea autorității instituționale. Excluderea lor din programa școlară vine ca o reacție de „apărare” pentru regulile și valorile impuse de societate, deoarece acestea îi pot determina pe elevi să pună întrebări și să gândească critic.

În cazul cărților interzise în ambele spații, cum este romanul *Gender Queer*, semnaleză o formă extremă de cenzură. Subiectul abordat este considerat inacceptabil în orice spațiu educațional. Oferă impresia că o anumită identitate nu ar trebui recunoscută, iar școala este un mediu controlat, în care diversitatea nu este acceptată și permisă.

Analiza 3: Analiza comparativă geografică

Conform informațiilor din baza de date analizată, a fost realizată această hartă în care se poate observa numărul de cărți interzise în perioada analizată și anume 2021-2022, culoarea roșie reprezentând intensitatea interzicerilor. Nu a fost luată în considerare afilierea politică a statelor în realizarea acestei hărți.

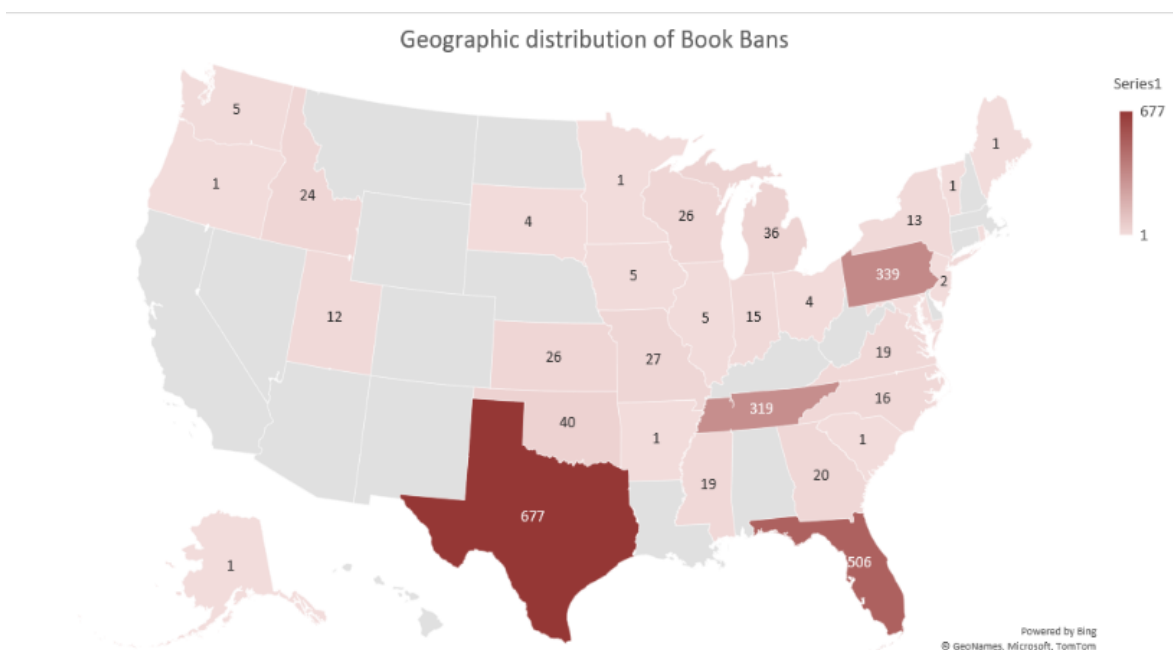

Figura 5. Distribuția geografică a interzicerilor

După cum se poate observa, statul cu cele mai multe cărți interzise este Texas (677), urmat de Florida (506) și Pennsylvania (339). Statul Tennessee are și el un număr mare de interziceri (319). Alte state cu numere considerabile au între 25 și 40 de cărți interzise în perioada analizată. Pentru a putea pune aceste interziceri într-un context politic este important să privim aceeași hartă a statelor, dar privitor la alegerile prezidențiale din 2020. În acest fel se pot observa similarități, dar și excepții.

Sursă imagine <https://www.britannica.com/event/United-States-presidential-election-of-2020>

Statele cu cel mai mare număr de interziceri Texas și Florida au votat în mod incontestabil cu partidul republican. Conform studiilor realizate de Anderson și Masicampo în 2017, conservatorii sunt mai dispuși să cenzureze materiale pentru copii decât liberalii.

Dintre celelalte state cu număr considerabil de interziceri Oklahoma, Michigan, Wisconsin, Kansas, Missouri și Idaho, doar Michigan și Wisconsin au votat cu partidul democrat.

Statul Pennsylvania are al doilea cel mai mare număr de cărți interzise și cu toate acestea a votat cu partidul democrat. La alegerile precedente din 2016, Trump a câștigat acest stat. Trebuie luat în considerare trecutul candidatului democratic Joe Biden. Acesta s-a născut în Pennsylvania, a fost profesor onorific la Universitatea din Pennsylvania.¹⁷ Așadar, culoarea statului poate fi datorită trecutului candidatului și nu o alegere ca reprezentare a partidului din care face parte.

Teoria fundațiilor morale propune că valorile morale ale oamenilor pot fi explicate prin cinci fundații morale, una dintre ele fiind sacralitatea.¹⁸ Deoarece copiii sunt percepuți ca fiind puri din punct de vedere moral și vulnerabili, au nevoie de protecție morală.¹⁹ Studiile

¹⁷ <https://www.thedp.com/article/2020/12/penn-biden-pennsylvania-final-vote-count> accesat la data 10.06.2025

¹⁸ Protecting the Innocence of Youth Moral Sanctity Values Underlie Censorship From Young Children in *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(11), 2017, p. 1503-1518.

¹⁹ Protecting the Innocence of Youth Moral Sanctity Values Underlie Censorship From Young Children in *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(11), 2017, p. 1503-1518.

realizate de cei doi cercetători propun că cenzurarea materialelor media este întocmai o manifestare a acestei dorințe de a proteja copiii din punct de vedere moral.

Un aspect interesant al studiului este faptul că oamenii nu doresc să cenzureze în funcție de ce consideră ei lipsit de moralitate ci din dorința de a avea un nivel mai ridicat de sacralitate. Astfel, consideră că protejează inocența copiilor. În plus, nu sunt la fel de interesați de cenzură dacă nu consideră că sunt direct responsabili de distribuirea materialelor media.

Aspectele discutate, conservatorii sau republicanii care doresc să protejeze copiii, se reflectă în continuare în discursul politic. În 2021, Florida votează pentru interzicerea avortului dacă testele prenatale arată că fătul are o dizabilitate.²⁰ În 2025, senatorul republican Tim Scott din South Carolina introduce Families Right and Responsibilities Acts, implicând părinții în educația al copiilor și au dreptul să guverneze cu o mână de fier asupra sistemului de educație și sănătate.²¹

Așadar, interzicerea anumitor cărți contribuie la propagarea discursului republican de protejare a copiilor, conferind putere și autoritate partidului conservator.

²⁰ [FL House Republicans vote to ban abortions when prenatal tests reveal disabilities • Florida Phoenix](#) accesat la 9.06.2025

²¹ [Scott, Lankford, Foxx Introduce Bill to Protect Parents' Rights — U.S. Senator Tim Scott of South Carolina](#) accesat la 9.06.2025

Analiza 4: Cei mai interziși autori

1.8 3

Figura 6. Cei mai vizați autori

Conform bazei de date analizate, printr-un Pivot table au fost ierarhizați autorii cei mai interziși, primii fiind: Ellen Hopkins (41 interziceri), Maia Kobabe(41 interziceri), Toni Morrison (34 interziceri), George M. Johnson(30 interziceri) și Lauren Myracle (25 interziceri). De menționat este că numărul de interziceri nu este echivalent cu numărul cărților interzise. O carte poate fi interzisă în mai multe state sau în același stat dar în instituții diferite.

Într-o situație interesantă se află Maia Kobabe, care se află la egalitate ca cel mai interzis autor. Cu o singură carte interzisă și cea mai interzisă carte din baza de date, *Gender Queer A Memoir*, Kobabe a iscat controverse încă din 2021. În 2023, într-o școală din Massachusetts a venit un polițist pentru a verifica dacă se află această carte în biblioteca clasei, la cererea unui bibliotecar.²² Cu toate acestea Kobabe a știut chiar înainte de publicare că vor veni aceste controverse, ba chiar le aștepta, dar au întârziat să apară. Cartea a avut extrem de mult succes, până când un părinte s-a înregistrat revoltat de carte. Kobabe privește

22

<https://apnews.com/article/maia-kabobe-gender-queer-challenged-library-book-d3e4de3fc0243e42f6ca7bc7fac65979>, consultat la 12.06.2025

aceste interziceri ca o dovadă clară a impactului pe care o are cartea și chiar dacă este interzisă de stat, nu își va cenzura viitoarele cărți.²³

Ellen Hopkins, celălalt autor din vârful ierarhiei cu cele mai multe cărți interzise, este de părere că prin interzicerea nu doar a propriilor cărți, dar prin interzicerea cărților în general se poartă un război pentru libertatea intelectuală și că nimeni nu ar trebui să decidă ce cărți copiii pot sau nu să citească, ci că părinții pot oferi consiliere în materie de lectură. Autoarea sintetizează într-o frază de ce opera ei este interzisă: So why my books? Some of the characters are queer, of color, and/or spiritually seeking, but the favored excuse is “sexual explicitness.”²⁴

Așadar, Hopkins și Kobabe scriu despre personaje care fac parte din comunitatea LGBTQ+, fapt ce poziționează autorii în topul celor mai interziși în S.U.A.

A fost realizată o reprezentare grafică cu ajutorul aplicației Flourish pentru a evidenția raportul dintre autori și a accentua poziția autorilor menționați în marea de autori interziși.

Analiza 5: Contextualizarea a cronologiei cărților interzise

Pentru a justifica influența contextului politico-social atunci când vine vorba despre interziceri, a fost realizată o cronologie interactivă prin site-ul <https://timeline.knightlab.com/>. Realizarea acestei cronologii s-a făcut cu ajutorul unui document Excel în care au fost alese cărți interzise de cel puțin 4 ori și evenimente majore politice și sociale din 2021 și 2022 din Statele Unite ale Americii.

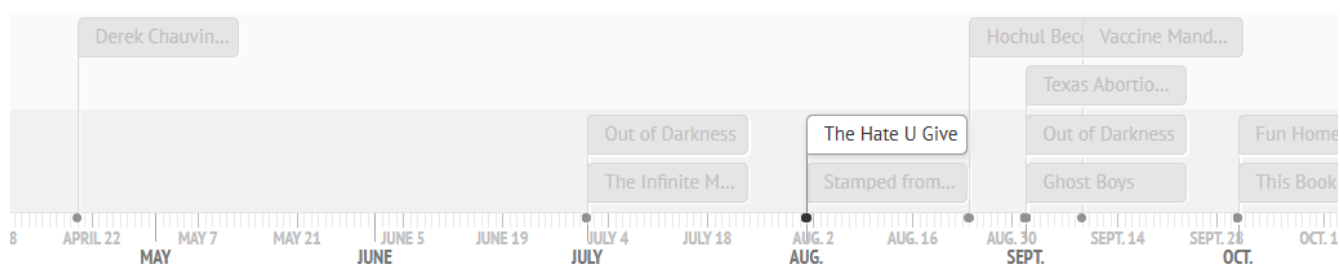

Figura 7. Cronologia cărților interzise

Un caz care amplifică influența contextului socio-politic asupra cărților interzise este cartea *The Hate U Give*. Carte cu o tematică rasială puternică a fost interzisă după trei luni după ce Chauvin a fost declarat vinovat de uciderea lui George Floyd, un caz care a zguduit Statele Unite. Această contradicție continuă și cu următoarele interziceri din aceeași perioadă: *Stamped from the Beginning The Definitive History of Racist Ideas in America*, *This Books Is Anti-Racist 20 Lessons On How To Wake Up* și *How To Be Antiracist* au fost interzise împreună cu *The Hate U Give*.

²³ <https://www.npr.org/2023/01/04/1146874011/author-maia-kobabe-gender-queer-book-ban>, consultat la 12.06.2025

²⁴ <https://www.aclusc.org/en/news/heres-what-you-lose-when-you-ban-my-books>, consultant la 12.06.2025

Concluzii

Cercetarea de față a evidențiat modul în care cenzura cărților în sistemul educațional american, în perioada 2021–2022, reflectă mai mult decât o simplă reacție administrativă la conținutul considerat „controversat”. Aceasta este expresia unor tensiuni sociale, politice și ideologice profunde, în care educația devine un teren de luptă pentru controlul discursului și al formării conștiinței civice.

Analiza calitativă a demonstrat că temele cel mai des cenzurate, precum identitatea LGBTQ+, rasismul sistemic, educația sexuală și problemele sociale, nu sunt întâmplător vizate, ci sunt percepute ca o amenințare la adresa ordinii dominante. Cazurile studiate, precum *The Hate U Give* sau *Gender Queer*, subliniază importanța reprezentării diversității în școli și nevoia de a proteja dreptul elevilor de a accesa perspective multiple asupra realității.

Contextul politic, în special influența grupurilor conservatoare precum *Moms for Liberty* și discursul administrației Trump, a contribuit la legitimizarea acțiunilor de cenzură. Acestea nu doar că limitează accesul la informație, dar afectează direct climatul educațional, contribuind la marginalizarea anumitor grupuri sociale.

În lumina teoriei lui Michel Foucault privind relația dintre discurs și putere, cenzura apare nu doar ca un act de suprimare, ci ca un mecanism de impunere a unei narațiuni dominante. Interzicerea cărților devine astfel o strategie prin care se încearcă controlul asupra a ceea ce poate fi gândit, spus și înțeles.

Această lucrare subliniază nevoia unei reflecții profunde asupra rolului educației într-o societate democratică. Dacă dorim un sistem educațional care să formeze cetățeni critici, empatici și bine informați, este esențial să apărăm accesul la o literatură diversă, să respingem cenzura ideologică și să promovăm un climat școlar în care toate vocile să fie auzite și valorizate. Cenzura cărților nu este doar un atac la adresa autorilor, ci o limitare directă a orizontului de cunoaștere și înțelegere al elevilor. A proteja libertatea de lectură înseamnă, implicit, a apăra libertatea de gândire.

Deși analiza se bazează pe surse academice și este bine documentată, există riscul unor interpretări subiective, mai ales în clasificarea temelor. O altă limitare importantă este faptul că baza de date nu oferă motive clare pentru fiecare interdicție. Pentru a reduce aceste limite, au fost folosite surse academice suplimentare și s-a ținut cont de contextul fiecărui caz atunci când au fost trase concluziile.

Pentru cercetări viitoare, ar fi utilă o abordare comparativă între diferite state sau districte școlare, pentru a înțelege mai bine influența contextului politic și cultural asupra deciziilor de interzicere. Nu în ultimul rând, o actualizare periodică a bazei de date și o

clasificare mai clară a motivelor invocate pentru cenzură ar contribui la o înțelegere mai nuanțată și obiectivă a fenomenului.

Anexă

1. *Cronologia interactivă*

https://cdn.knightlab.com/libs/timeline3/latest/embed/index.html?source=v2%3A2PACX-1vQRI85boDZW9gakBkRoZM75PD39xSodYW7z-_wJo5tQw0Sk_sMiU7RnnNVQb-I0d8J_84HRRC2BxB5a&font=Default&lang=en&initial_zoom=2&width=100%25&height=650

2. *Harta interactivă*

<https://public.flourish.studio/visualisation/23200347/>

3. *Reprezentare locuri*

<https://public.flourish.studio/visualisation/23826090/>

4. *Reprezentare genuri*

<https://public.flourish.studio/visualisation/23825054/>

Bibliografie

Anderson, R. A., & Masicampo, E. J. (2017) Protecting the Innocence of Youth: Moral Sanctity Values Underlie Censorship From Young Children. în *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(11), 1503-1518.

Foucault, M. (1998) *Ordinea discursului Un discours despre discours*, Eurosong & Book.

Foucault, M. (1980) *Power/knowledge*, Selected interviews and Other Writings 1972-1977, Pantheon Books.

The 2021 National School Climate Survey EXECUTIVE SUMMARY (2021), GLESEN.

Surse electronice în ordinea apariției pe parcursul lucrării:

Goncalves, M., Langrock, I., LaViolette, J., Spoon, K. (17 aprilie 2024) [Data for "Book bans in political context: Evidence from U.S. schools"](#)

(19 septembrie 2022)

<https://pen.org/report/banned-usa-growing-movement-to-censor-books-in-schools/#heading-2>

(17 decembrie 2024) <https://soeonline.american.edu/blog/impact-of-book-banning/>

(5iulie 2024)

<https://yipinstitute.org/policy/educational-censorship-impact-on-student-identity-expression>

(15 august 2024) <https://www.marshall.edu/library/bannedbooks/the-hate-u-give/>

Alter, A. (22 iunie, 2023)

<https://www.nytimes.com/2022/05/01/books/maia-kobabe-gender-queer-book-ban.htm>

(23 ianuarie, 2025)

<https://www.scott.senate.gov/media-center/press-releases/scott-lankford-foxx-introduce-bill-to-protect-parents-rights/>

Cassels, L. (23 aprilie, 2021)

<https://floridaphoenix.com/2021/04/23/fl-house-republicans-vote-to-ban-abortion-when-prenatal-tests-reveal-disabilities/>

Park, J. (1 decembrie 2020)

<https://www.thedp.com/article/2020/12/penn-biden-pennsylvania-final-vote-count>

<https://www.britannica.com/event/United-States-presidential-election-of-2020>

Contribuția individuală pentru proiectul în echipă

Etapa	Precup Marina(%)	Trif Andreea(%)	Observații
1.	10%	10%	10%-20%
2.	10%	10%	10%-20%
3.	15%	15%	20%-30%
4.	15%	15%	20%-30%
5.	15%	15%	20%-30%
6.	10%	10%	10%-20%
7.	5%	5%	10%
Total	80%	80%	100%